

**ТЕМА 1: ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTI, ЇХ КРИМІНАЛІСТИЧНА
КЛАСИФІКАЦІЯ І РОЛЬ У ФОРМУВАННІ МЕТОДИКИ
РОЗСЛІДУВАННЯ. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОЇ
СПРЯМОВАНOSTI.**

(2 год.)

П л а н

1. Корупційні правопорушення: дискусійні питання щодо поняття та видів, криміналістичні ознаки. Поняття та структура методики розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

2. Криміналістична класифікація злочинів: поняття та проблеми побудови системи криміналістичної класифікації в методиці розслідування, її роль у формуванні методики розслідування.

3. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень корупційної спрямованості: поняття, структура та співвідношення криміналістичної характеристики корупційних правопорушень з кримінально-правовою характеристикою.

4. Предмет злочинного посягання.

5. Типові способи корупційних правопорушень.

6. Обстановка вчинення кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

7. Особа злочинця.

8. Типові сліди корупційних кримінальних правопорушень.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. Суддя Жовтневого районного суду м. Дніпра вимагав неправомірну вигоду у розмірі 10 тис. доларів США за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, а саме: на службових осіб ГУНП в Дніпропетровській області щодо вчинення дій, спрямованих на не притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Суддя дізнавався про матеріали кримінальних проваджень та підозрюваних у них осіб. Потім знаходив цих людей і пояснював, що у них великі проблеми, проте він має неабиякий вплив на слідчих і можливість «корегувати» хід слідства. Відтак може допомогти уникнути кримінальної відповідальності, звичайно – за «винагороду».

Суддя намагався вплинути на службових осіб слідчого підрозділу одного з відділень поліції Дніпровського відділу поліції ГУНП в Дніпропетровській області щодо вчинення дій, спрямованих на не притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Під час обшуків у його службовому кабінеті та за місцем проживання було виявлено 55 тисяч доларів США, 13 тисяч євро, 138 тисяч гривень та ювелірні вироби. Дане кримінальне правопорушення кваліфіковане за ч.3 ст.369-2 Кримінального кодексу України («Зловживання впливом»).

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження. Визначте елементи криміналістичної характеристики.

2. Суддя Дніпровського районного суду міста Києва вимагав та отримав неправомірну вигоду в сумі 150 тисяч доларів США (понад 3,7 млн грн). Дане правопорушення кваліфіковане за ч. 4. ст. 368 КК України («Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»).

Визначте елементи криміналістичної характеристики.

3. У липні 2020 року Голова Ч-цької обласної ради висловив прохання одному з приватних підприємців Ч-цької області надати йому 500 тис. дол. США неправомірної вигоди за сприяння у передачі в оренду оздоровчого

комплексу. Слідство задокументувало, що впродовж серпня-жовтня 2020 року голова Чернівецької облради одержав від підприємця частину коштів у 200 тис. дол. США. Обом особам повідомлено про підозру у вчиненні злочину за ч. 4 ст. 368 Кримінального кодексу України та приватному підприємцю – за ч. 4 ст. 369 КК України.

Назвіть види слідів, що властиві для слідової картини даної категорії злочинів.

Список додаткової літератури

1. Журавель В. А. Криміналістичні методика: сучасні наукові концепції : монографія / В. А. Журавель. Х. : Апостіль, 2012. 304 с.
2. Шепітько В. Ю. Розслідування злочинів корупційної спрямованості: наук.- практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель. Х. : Харків юрид., 2013. 220 с.
3. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / В. Ю. Шепітько [и др.] ; ред.: В. Ю. Шепітько, В. А. Харків : Апостіль, 2017. 260 с.
4. Настільна книга слідчого: наук.–практ. вид. для слідчих і дізнавачив / за ред. В. Ю. Шепітька. 3-є вид., переробл. і доповн. К.: Ін Юре, 2011. 736 с.
5. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / Наук. ред. Хавронюк М. І. К.: Ваіте, 2018. 472 с.
6. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М.І. Хавронюка. К. : Москаленко О. М., 2019. 464 с.

**ТЕМА 2: ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОЇ
СПРЯМОВАНОСТІ ТА ВІДКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ. ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ З'ЯСУВАННЮ.**

(2 год.)

П л а н

1. Виявлення ознак кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.
2. Завдання етапу відкриття кримінального провадження корупційних правопорушень.
3. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

Лабораторна робота № 1

У позааудиторний час за однією з наведених фабул письмово здійснить попередню кваліфікацію злочину та визначить підстави внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР)

Ф а б у л и

1. У другій половині січня 2020 року до НАБУ надійшла заява працівників ДП «Укртелефільм», у якій вони виклали своє бачення корупційної схеми щодо заволодіння майновими правами шляхом реалізації 67 об'єктів нерухомості (понад 80% всіх активів, якими володіє державне підприємство) у власність приватної компанії. Для цієї компанії це, фактично, була єдина господарська операція за весь час існування, на її рахунках на момент укладення договору коштів не було. Майнові права на ці об'єкти ТОВ отримала за 14,5 млн грн, тоді як їхня ринкова вартість сягала 83,22 млн грн..

2. Влітку 2020 року було отримало оперативну інформацію про існування організованої групи, учасники якої отримують неправомірну вигоду за використання законних повноважень народних депутатів України. Для встановлення усіх учасників злочинного угруповання та оперативного документування їхньої діяльності НАБУ розробило спеціальну операцію з розкриття злочинної діяльності організованої групи та включення до її складу детектива «під прикриттям».

У межах зазначеної спецоперації детектив «під прикриттям» виконував роль представника іноземної компанії. Познайомившись із одним із учасників угруповання, детектив повідомив йому, що умовою інвестування в Україну є ухвалення низки законодавчих ініціатив щодо надання підприємствам, які здійснюють утилізацію сміття, «зеленого тарифу» на продаж електроенергії та іншого нормативного регулювання діяльності підприємства.

За даними слідства, після цього учасник злочину познайомив детектива з народним депутатом України. Під час подальших зустрічей народний обранець висловив прохання передати йому через посередника неправомірну вигоду у сумі 13 тис. дол. США за внесення пропозицій до проекту Закону України «Про управління відходами» та у подальшому ще 200 тис. дол. США для підкупу народних депутатів - членів відповідного Комітету Верховної Ради України.

2. Державний виконавець повідомив приватного підприємця про необхідність звільнення ним приміщення, яке він займає на підставі договору суборенди від 15.07.2020, протягом 48 годин, оскільки вказане приміщення стало комунальною власністю. Після чого державний виконавець надав візитну картку директора юридичної компанії, відрекомендувавши його як особу, яка діє від його імені та яка взмозі вирішити питання про залишення у вищевказаному приміщенні. Приватний підприємець звернувся за правовою допомогою до адвоката з приводу його виселення з орендованого ним приміщення. Він повідомив вартість своїх

послуг одноразово (5 000 гривень) та щомісячно за можливість продовження безперешкодного користування вказаним приміщенням (3000 гривень на місяць). Яким чином адвокат це забезпечить не пояснив. Цю розмову було записано приватним підприємцем на власний диктофон та передано разом із заявою до правоохоронних органів.

3. Директор департаменту капітального будівництва Д-цької ОДА безпідставно прийняв виконані роботи із зведення інженерних фортифікаційних споруд (бліндажів) на території проведення АТО (ООС) в Донецькій області, що не відповідали проєктній документації на їх будівництво. У зв'язку з чим була проведена комплексна судова експертиза вказаних інженерних фортифікаційних споруд. Судовими експертами встановлено, що збудований взводний опорний пункт не відповідає вимогам будівництва військових фортифікаційних споруд. Крім того, встановлено, що бліндажі, призначені для укриття особового складу взводного опорного пункту, у випадку атаки з використанням важкого озброєння, не виконали б функції захисту. Також було встановлено, що певна посадова особа внесла зміни до проєктно-кошторисної документації із зведення опорних пунктів (бліндажів) на території проведення АТО (ООС) в Д-цькій області, в результаті чого підрядники збудували взводні опорні пункти з матеріалів, які з військової точки зору, не придатні для цього типу споруд.

Список додаткової літератури

1. Кимлик Н. В. Розслідування корупційних правопорушень в кримінальному процесу України: монографія / Н. В. Кимлик, Р. В. Кимлик, Н. А. Жерж. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2014. 226 с.
2. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / За ред. М. І. Хавронюка. К.: ВД «Дакор», 2016. 496 с.
3. Особливості розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: метод. рек. /

[Чернявський С. С. , Вакуленко О.Ф. , Толочко О. М. та ін.]. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. 92 с.

4. Практическое пособие по борьбе с коррупцией и служебными правонарушениями в органах полиции / Женев. центр демократ. контроля над вооруж. силами. Женева : DCAF, 2014. 420 с.

ТЕМА 3: ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА АЛГОРИТМИ ДІЙ ПО ЇХ ВИРІШЕННЮ.

(2 год.)

П л а н

1. Завдання початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

2. Поняття, сутність, види слідчих ситуацій при розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

3. Компоненти слідчої ситуації. Фактори, що обумовлюють формування та розвиток слідчих ситуацій. Проблемно-конфліктний характер слідчих ситуацій.

4. Основні напрямки розслідування. Слідча ситуація як підстава прийняття тактичних рішень при розслідуванні корупційних правопорушень.

5. Типові слідчі ситуації, які виникають під час розслідування окремих видів кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. Гр. М, перебуваючи на посаді водія на державному підприємстві «ТрасБуд», систематично здійснював транспортування будівельного піску з піщаного кар'єру до місця виконання дорожніх робіт. У результаті перевірки було встановлено нестачу піску об'ємом 40 тон. Під час допиту гр. М зазначив, що 40 тон піску він продав гр. Т за вказівкою керівника державного підприємства «ТрасБуд» та гроші з продажу передав йому у повному обсязі. *Визначте завдання початкового етапу розслідування. Охарактеризуйте слідчу ситуацію.*

2. Поліцейський Управління патрульної поліції у Харківській області під час виконання службових обов'язків по вул. Весніна м. Харкова здійснив зупинку автомобіля "Lexus" під керуванням гр. С. та після виявлення можливого факту вчинення водієм адміністративного правопорушення за ознаками ч.1 [ст.130 КУпАП](#) висловив прохання про надання йому 300 доларів США за нескладення протоколу про адміністративне правопорушення. Гр. С. звернувся до правоохоронних органів. *Визначте завдання початкового етапу розслідування. Охарактеризуйте слідчу ситуацію. Запропонуйте початкові слідчі (розшукові) дії.*

3. 15.07.2021 гр. Х., обіймаючи посаду заступника директора Державного підприємства «МеталургТорг» оголосив гр. А. прохання про необхідність передачі йому грошових коштів у сумі 100 тис. грн. за укладення Державним підприємством «МеталургТорг» з ФОП «Гр. А.» договору відповідального зберігання складського приміщення указанного підприємства. Гр. А. звернувся до правоохоронних органів. *Визначте завдання початкового етапу розслідування. Охарактеризуйте слідчу ситуацію. Запропонуйте початкові слідчі (розшукові) дії.*

Список додаткової літератури

1. Кимлик Н. В. Розслідування корупційних правопорушень в кримінальному процесу України: монографія / Н. В. Кимлик, Р. В. Кимлик, Н. А. Жерж. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2014. 226 с.

2. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М.І. Хавронюка. К.: Москаленко О. М., 2019. 464 с.

3. Судова практика в справах про злочини в сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: окремі тенденції, проблеми та перспективи вдосконалення / К. П. Задоя, М. О. Захаренко, К.І. Киливник та ін.; наук. ред. К. П. Задоя. К.: Аграр Медіа Груп, 2014. 136 с.

ТЕМА 4: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ. СИСТЕМА ТИПОВИХ ВЕРСІЙ.

(2 год.)

П л а н

1. Зміст організації розслідування корупційних правопорушень.
2. Поняття та принципи планування розслідування.
3. Види та форми планів розслідування. Використання графіків і схем при плануванні. Сіткове планування. Особливості планування по складних та багатоепізодних провадженнях.

4. Сутність організації розслідування корупційних правопорушень. Груповий метод розслідування.

5. Види версій при розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

6. Принципи побудови та перевірки слідчих версій.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. Гр. Р. перебував на посаді начальника відділу транспорту ТОВ «Преміум», де, відповідно до посадової інструкції, здійснював забезпечення автотранспорту підприємства необхідними матеріально-технічними ресурсами (запчастинами, паливно-мастильними та іншими матеріалами), контролював їх використання та ніс повну матеріальну відповідальність за ввірені йому матеріальні цінності. У його розпорядженні також знаходилася паливна картка № 586. У результаті розслідування було встановлено, що в період часу з 09.30 02.06.2021 року по 04.06.2021 з паливної картки № 586 було списано 1830 літрів дизельного палива. А також з 08.30 06.07.2021 року по 07.07.2021 з паливної картки № 586 було списано 970 літрів дизельного палива. Під час допиту гр. Р зазначив, що картку у його було вкрадено.

Які обставини підлягають з'ясуванню? Визначте слідчі версії, запропонуєте слідчі (розшукові) дії, необхідні для їх перевірки.

2. До прокуратури м. Харкова звернулася гр. О. щодо вимагання у неї грошових коштів за надання медичних послуг. Так, гр. О. пояснила, що протягом січня 2021 року вона проходила обстеження в Інституті хірургії та трансплантології у завідувача відділу трансплантації та хірургії гр. Л., в результаті якого їй було поставлено діагноз рак печінки. Під час кожного прийому гр. Л. вимагав оплати за надання медичної допомоги, повідомляючи останнього про те, що за проведення своєї консультації останній має сплатити йому 5 000 грн. Гр. О. усвідомлюючи, що в разі ненадання нею цієї суми, не отримає у подальшому кваліфіковане лікування, передавала зазначену суму частками. 10.05.2021 гр. Л. запропонував лікування її хвороби шляхом проведення операції з трансплантації печінки при цьому зазначивши, що в разі не проведення цієї операції її стан здоров'я може найближчим часом погіршитись та призвести до смерті, у зв'язку з чим запропонував сплатити йому за операцію та подальше проходження лікування 40 000 доларів США.

Складіть план розслідування.

3. 11.09.2021 гр. Н, будучи державним виконавцем Богодухівського районного відділу Головного територіального Управління юстиції у Харківській області, викликав до свого кабінету гр. Д. (боржника) у зв'язку з відкритими відносно нього виконавчими провадженнями. Під час зустрічі гр. Н. (державний виконавець) висунув пропозицію гр. Д. (боржнику) допомогти йому у закритті виконавчого провадження без сплати штрафу, та здійснити вплив на іншого співробітника Богодухівського РВ ГТУ юстиції для прийняття останнім рішення щодо закриття виконавчих проваджень. Гр. Д. (боржник) запропонував гр. Н. (державному виконавцю) винагороду за це у розмірі 30 % від суми боргу. Зазначену розмову почув інший співробітник Богодухівського РВ ГТУ юстиції гр. О. та звернувся до правоохоронних органів.

Складіть план розслідування.

Список додаткової літератури

1. Кимлик Н. В. Планування розслідування злочинів пов'язаних із корупцією/ Н. В. Кимлик, Р. В. Кимлик // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (право). Вип. 2. 2013. С. 119-124.
2. Криміналістична стратегія та прогнозування. Організація і планування розслідування злочинів // Криміналістика: підруч. У 2т. Т. 1 /кол. авторів В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: Право, 2019. 456 с.
3. Особливості розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: метод. рек. / [Чернявський С. С. , Вакуленко О.Ф. , Толочко О. М. та ін.]. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 92 с.

ТЕМА 5: ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОВАДЖЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ

ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

(2 год.)

П л а н

1. Особливості проведення слідчого огляду приміщень, комп'ютерних та телекомунікаційних засобів, документів.
2. Особливості проведення допиту свідка (підозрюваного) в умовах конфліктної ситуації.
3. Особливості проведення обшуку.
4. Тимчасовий доступ до речей і документів. Особливості здійснення тимчасового доступу до електронних інформаційних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку.
5. Організація проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні (аудіо-, відео- контроль особи (ст. 260 КПК України); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); спостереження за особою, річчю або місцем. (ст. 269 КПК України).

На занятті студенти обговорюють питання плану та виконують зазначені нижче завдання.

Завдання № 1. Підготовка до обшуку.

Студенти, відповідно до фабули, готують клопотання до слідчого судді про дозвіл на обшук у помешканні керівника секретаріату Міністерства юстиції, Результатом групової роботи має бути складене відповідне клопотання до слідчого судді (мотивувальна частина).

Завдання № 2. Обшук.

Студентам пропонується на виконання ухвали слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи провести обшук, під час

якого будуть створені умови та підстави для особистого обшуку та затримання особи.

На підставі зібраних фактичних даних під час проведення обшуку студенти мають:

- провести особистий обшук;
- здійснити затримання особи на підставі п. 3 ч. 1 ст. 208 КПК України;
- вилучити речі та документи, що мають значення у кримінальному провадженні;
- скласти протокол обшуку, у якому відобразити його хід та результати.

Проведення цієї слідчої дії фіксується за допомогою відеозапису. Відповідно, аналіз результатів обшуку та затримання особи в ході обшуку здійснюється на підставі зробленого відео. Окремо аналізуються тактичні та процесуальні помилки допущені під час проведення слідчої дії. Результатом обговорення має стати аналіз отриманих під час обшуку доказів на предмет їхньої належності та допустимості.

Завдання №3. Допит свідка / підозрюваного (учасника попередньо проведеного обшуку) у конфліктній та безконфліктній ситуаціях.

Скласти план допиту та провести його, в умовах конфліктної та безконфліктної ситуації.

Проаналізувати ситуаційно обумовлені тактичні прийоми допиту та отримані результати їх використання.

Ф а б у л а

1 червня 2017 року головним підрозділом детективів було зареєстровано кримінальне провадження за фактом можливого зловживання службовими особами Міністерства юстиції України своїм службовим становищем за ознаками кримінального провадження, передбаченого ч.2 ст. 364 Кримінального кодексу. У вказаному кримінальному провадженні

наслідками є можлива незаконна розтрата суми понад 54 млн гривень за безпосередньої участі службових осіб Міністерства юстиції.

6 грудня НАБУ надало до Міністерства юстиції ухвалу слідчого судді щодо необхідності підготувати та видати для тимчасового доступу і подальшої виїмки певний пакет документів, проте 7 грудня до бюро надійшла інформація про те, що частина цих документів знищена, а частину один із працівників (керівник секретаріату) міністерства виніс за межі адмінбудівлі. У зв'язку з чим було прийнято рішення невідкладно провести обшук у приміщенні Мін'юсту.

У процесі обшуку у приміщенні міністерства інформація, щодо можливого знищення документів була підтверджена – виявлено фрагменти документів у кошику для сміття.

З метою відшукування оригіналів документів було прийнято рішення про необхідність проведення обшуку у помешканні керівника секретаріату Міністерства юстиції.

Список додаткової літератури

1. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

2. Особливості розслідування прийняття пропозиції або одержання неправомірної вигоди службовою особою: методичні рекомендації / С.С. Чернявський, О.Ф. Вакуленко, О.М. Толочко та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 92 с.

3. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / [Хавронюк М.І. та ін.]; за ред. М.І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2016. 495 с

4. Методичні рекомендації щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами / затверджені рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 06.07.2017 № 286 URL: <https://nazk.gov.ua/spivpracya-z-vykryvachamy-korupciyi>.

ТЕМА 6: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ТАКТИЧНИХ КОМБІНАЦІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

(2 год.)

П л а н

1. Поняття, принципи тактичних операцій і тактичних комбінацій при розслідуванні корупційних правопорушень.

2. Види та загальна характеристика тактичних операцій і тактичних комбінацій при розслідуванні окремих видів корупційних правопорушень.

3. Тактична операція «Затримання». Тактична операція «Документ». Тактична операція «Група». Тактична операція «Пошук». Тактична операція «Предмет». Тактична операція «Матеріальна шкода». Тактична операція «Нейтралізація тиску на свідків (потерпілих)».

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. Директор комунального підприємства передав неправомірну вигоду у розмірі 1 млн гривень через адвоката заступнику голови Харківської обласної ради. За вказані кошти вищезазначені особи «обіцяли» залишити на посаді директора комунального підприємства. Заступника голови

Харківської облради та його спільника було затримано після отримання останньої частини обумовлених коштів, а саме 350 тис. гривень.

Визначте яку тактичну операцію доцільно призначити в запропонованій ситуації. Зазначте її структуру.

2. У грудні 2020 року була зупинена експлуатація будівлі Ів-кої загальноосвітньої школи І-ІІ ст. через порушення протипожежних заходів, тому на ремонт школи потрібно було знайти 140 тис. грн. До обвинуваченого вперше звернувся громадянин К. з пропозицією співпраці та повідомив, що представляє інтереси ТОВ «КРС», яка займається поставкою м'яса до Азербайджану, та попросив допомогти укласти договори оренди земельних ділянок. Обвинувачений розказав про потребу провести ремонт у школі. На що громадянин К. запропонував узгодити з керівництвом товариства питання щодо надання допомоги у проведенні ремонту суму 7000 доларів США. Громадянин К. наполягав на співпраці, казав що згоден вирішити всі проблеми зі школою та допомогти, як власними, так і коштами керівництва фірми. Враховуючи фінансову скруту райбюджету та нагальність питання, обвинувачений погодився на пропозицію.

23 лютого 2021р. на сесії райради, враховуючи обіцянку громадянина К., обвинувачений пообіцяв знайти кошти на ремонт школи. В той же день після сесії без попередження громадянин К. приїхав з роздрукованою на принтері картою місцевості. Повідомив, що знайшов не витребувані паї площею близько 37,5 га. та хоче на них укласти договори оренди, казав, що підприємство готове повністю допомогти по ремонту школи. Під папери поклав 2 тис. доларів, як вдячність за співпрацю, і першу частину на школу.

Обвинувачений вирішив зібрати всю суму, перевести у гривні, бо долар дорожчав і перерахувати на відкритий для цього управлінням освіти окремий рахунок. Тому, не витрачаючи жодної копійки, відніс до дому. Саме це підтверджує, що наміру використати їх у власних цілях не мав.

Сторона захисту заявила про провокацію з боку правоохоронних органів.

Визначте яку тактичну операцію доцільно призначити в запропонованій ситуації. Зазначте її функцію.

3. 8 лютого 2021 року перебуваючи у приміщенні Балаклійського районного відділу Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, гр. В. під час проходження судово-медичної експертизи, при особистій зустрічі із лікарем судово-медичним експертом Балаклійського районного відділу Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи гр. К., в усній формі запропонував останньому вигоду у розмірі 4000 гривень за складання останнім завідомо неправдивого висновку судово-медичної експертизи щодо наявності тілесних ушкоджень у гр. В при фактично відсутніх у нього тілесних ушкоджень.

Визначте яку тактичну операцію доцільно призначити в запропонованій ситуації. Зазначте її структуру.

Список додаткової літератури

1. Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації: монографія. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2013. 440 с.

2. Пчолкін, В. Д., & Федосова, О. В. (2019). Тактичні операції при розслідуванні злочинів економічної спрямованості. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 4(88), 265-277. URL: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.88.265-277>

3. Пчеліна О. В. Тактичні операції під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності. Підприємство, господарство і право. 2017. № 3. С. 290–294.

5. Шевчук В. М. Роль типових тактичних операцій у розробленні криміналістичних методик / В. М. Шевчук // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 19 / голов. ред. Ю. В. Цуркан-Сайфуліна; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса: Гельветика, 2017. С. 437–444.

ТЕМА 7: ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

(2 год.)

П л а н

1. Види спеціальних знань, що використовуються під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень.
2. Суб'єкти та форми використання спеціальних знань під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень.
3. Участь спеціаліста у слідчих (розшукових) діях: слідчий огляду; обшук; отримання зразків для експертизи.
4. Проведення судових експертиз під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень.

Лабораторна робота №2

У позааудиторний час за наведеною фабулою визначте види судових експертиз, що можуть бути проведені. Складіть відповідні постанови про їх призначення.

Ф а б у л а

У рамках справи про можливий закінчений замах на заволодіння майном детективами НАБУ був проведений обшук у начальника Центрального управління безпеки військової служби Збройних сил України гр-на Ш. Підставою обшуку було відшукання та вилучення документів щодо фінансово-господарських відносин між державним підприємством «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О. М. Макарова» та Міністерства оборони України, пов'язаних із укладанням та виконанням контрактів на закупівлю продукції за державним оборонним замовленням. Під час проведення обшуку були вилучені документи, що можуть бути використані як зразки підписів та почерку; магнітні, оптичні та електронні носії інформації, засобів зв'язку телефон Samsung Galaxy A5,

який належить гр–ну Ш. Під час огляду телефону на ньому виявлені програми для листування, які містять паролі захисту.

Список додаткової літератури

1. Наказ МВС України № 1339 від 03.11.2015 «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

2. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій : навч. посіб. / [Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін.]. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2018. 432 с.

3. Теплицький Б. Б., Шарай Л. Г., Ковальов К. М., Кузьмін С. А. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку: спеціальні питання кваліфікації, проведення слідчих (розшукових) дій, призначення комп'ютерно-технічних судових експертиз : наук.-практ. посіб. Київ : Паливода А. В., 2019. 168 с.

4. Пілюков Ю. О., Циганюк Ю. В., Підстави та порядок призначення судових експертиз у кримінальному процесі. Інноваційне обладнання, пристрої для експертно-криміналістичних досліджень та окремі процесуальні питання проведення судових експертиз: монографія / за ред. к.ю.н. Ю. В. Циганюк Хмельницький: ТОВ ХЦНТІ. 2020. 229 с.

5. Пілюков Ю. О., Шрамко О. М. Судова експертиза, як форма використання спеціальних знань при розслідуванні корупційних злочинів. Актуальні проблеми правознавства. Тернопіль, 2018. Вип. 4. С.139–143.

6. Шрамко О. М. Використання судово-економічних експертиз при розслідуванні корупційних злочинів. Актуальні питання судової експертизи і криміналістики: зб. матеріалів міжнарод. наук.-практ. конф., присвяченої

150-річчю з дня народження Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Харків, 18–19 квіт. 2019 р.). Харків: ХНДІСЕ, 2019. С. 185–186.

7. Ємець Н. А. Тактичні прийоми отримання експериментальних зразків для порівняльного дослідження. Участь спеціаліста у цій слідчій дії. Криміналістичний вісник. К., 2014. № 1 (21). С. 113-117.

**ТЕМА 8: ВИДИ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО ПРИ
РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПРУШЕНЬ
КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ. МІЖНАРОДНЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО**

(2 год.)

П л а н

1. Поняття, правові засади, принципи та завдання взаємодії слідчого при розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

2. Класифікація видів і форм взаємодії при розслідуванні корупційних правопорушень.

3. Сучасний досвід іноземних держав у виявленні та розслідуванні корупційних правопорушень.

4. Форми та шляхи організації міжнародної сумісної співпраці при виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

5. Поняття, загальна характеристика та значення криміналістичної стратегії в розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

6. Роль криміналістичного прогнозування у міжнародному співробітництві у виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. Гр. П., будучи посадовою особою, у квітні 2020 р. проводив перевірку відомостей про зловживання своїми повноваженнями головного бухгалтера філії АТ “Жилбуд” Р. та виявив ряд протиправних дій, допущених як Н. так й іншими особами. Бухгалтер АТ “Жилбуд” Н., діючи в інтересах головного бухгалтера філії Р., запропонував П за припинення перевірки неправомірну вигоду у виді квартири вартістю 500 тис. грн., яку продавали сусіди Л. 25 квітня укладено договір купівлі-продажу квартири. Кошти за квартиру в сумі 500 тис. грн. продавцю віддав Н., а не П. Після укладення договору проведення перевірок у філії АТ “Жилбуд” П., припинив незаконно, приховавши документи, що свідчать про факти протиправної діяльності у філії.

Назвіть види і форми взаємодії при розслідуванні даного корупційного правопорушення.

2. 15 травня 2020 р. в патрульну машину співробітниками управління внутрішньої безпеки ГУ НПУ в Харківській області, що мали оперативну інформацію про систематичне отримання її екіпажем хабарів від водіїв, була вмонтована прихована відеокамера. 21 травня нею було зафіксовано факт отримання неправомірної вигоди в розмірі 1500 гривень лейтенантом Т. від водія Р.

Охарактеризуйте взаємодію слідчого з експертами і спеціалістами та з окремими представниками державних служб.

Список додаткової літератури

1. Про національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10 листопада 2015 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.

2. Питання запобігання та виявлення корупції в органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 р. No 1422 /

Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1422-2009-п>

3. Взаємодія органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень: монографія/ Ю.С. Назар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 160 с.

4. Журавель В. А. Злочини корупційної спрямованості // Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. С. 322-323.

5. Розслідування злочинів корупційної спрямованості: наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків: Харків юрид., 2013. 220 с.

**Тема 9: ПРОТИДІЯ РОЗСЛІДУВАННЮ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ:
ВИЯВЛЕННЯ, НЕЙТРАЛІЗАЦІЯ ТА ПОДОЛАННЯ**

(2 год.)

П л а н

1. Поняття та загальна характеристика протидії зацікавлених осіб розслідуванню кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

2. Мета протидії. Суб'єкти протидії.

3. Ознаки протидії. Сутність та способи протидії.

4. Форми та способи виявлення протидії.

5. Загальна характеристика засобів та методів нейтралізації протидії розслідуванню. Сучасні науково-технічні засоби та інноваційні технології у протидії корупційних правопорушень.

6. Організаційні, тактичні та інші проблеми подолання протидії розслідуванню. Тактичні прийоми, тактичні комбінації, тактичні операції,

спрямовані на нейтралізацію протидії розслідуванню корупційних правопорушень.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули

Ф а б у л и

1. В період грудня 2019 року - березня 2020 року секретар бюджетної комісії Сумської облради С. шляхом надсилання безпідставних депутатських звернень та витребування інформації стосовно господарської діяльності комунальних підприємств створив у директора обласного комунального спеціалізованого підприємства з виконання норм екологічної безпеки Ш. враження про загрозу його звільнення з посади. Депутат заявив директору, що потрібно домовитися про перепризначення його на посаду та надати кошти у розмірі 1 мільйон гривень. Протягом квітня-червня посередники в інтересах Т. отримували від Ш. транші по 300 та 400 тисяч грн та тиснули на нього, щоб отримати всю суму затребуваної неправомірної вигоди. 29 червня НАБУ та САП повідомили, що викрили заступника голови Сумської обласної ради та його спільника С. на отриманні 1 млн гривень.

Назвіть ознаки та способи протидії у даній ситуації. Визначте тактичні комбінації, тактичні операції, спрямовані на нейтралізацію протидії розслідуванню даного корупційного правопорушення.

2. Підприємець В., будучи допитаним як підозрюваний в систематичному незаконному отриманні кредитів, показав, що за кожен кредит від віддавав 10 % його суми заступнику керуючого комерційним банком, в якому він їх отримував. І. Двічі віддавав їй гроші готівкою, кілька разів перераховував на її розрахунковий рахунок у тому ж банку і двічі перераховував за фіктивними договорами купівлі-продажу ТНС в ТОВ «Син», фактичним господарем якого є син І.

Назвіть форми та способи виявлення протидії. Охарактеризуйте засоби та методи нейтралізації протидії розслідуванню. Назвіть сучасні науково-технічні засоби та інноваційні технології у протидії корупційних правопорушень.

Список додаткової літератури

1. Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування злочинів корупційної спрямованості // Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / В. Ю. Шепітько [и др.]; ред.: В. Ю. Шепітько, В. А. Харків: Апостіль, 2017. С.171-195.

2. Ортинський В. Засоби подолання протидії під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності / Володимир Ортинський // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Юридичні науки. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. № 894, випуск 18. — С. 4–10.

4. Савчук Т.І. Основні напрямки протидії корупційним злочинам правоохоронними органами / Савчук Т.І. // Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали II Регіонального круглого столу (28-29 вересня 2017 року, м. Одеса).

5. Савчук, Т. І. Щодо протидії розслідуванню корупційних злочинів // Процесуальне та техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 312 с. С. 147-150.

**Тема 10: ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОЇ
СПРЯМОВАНОСТІ**

(2 год.)

П л а н

1. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з неправомірною вигодою.

1.1. Криміналістична характеристика злочинів, пов'язаних з неправомірною вигодою.

1.2. Типові слідчі ситуації і версії. Слідчі (розшукові) дії і тактичні операції.

2. Методика розслідування корупційних правопорушень, пов'язаних зі зловживанням службою особою своїм статусом.

2.1. Криміналістична характеристика злочинів, пов'язаних з неправомірною вигодою. Обставини, що підлягають доказуванню.

2.2. Типові слідчі ситуації і версії. Слідчі (розшукові) дії і тактичні операції.

3. Особливості розслідування інших видів кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

Лабораторна робота №3

У позааудиторний час за однією з наведених фабул складіть письмовий план розслідування.

Ф а б у л и

1. Керівник державного підприємства, що входить до складу Національної академії аграрних наук України, у 2016-2017 році спільно з керівником Головного управління Держгеокадастру у В-цькій області підрили документи, що дозволили в обхід законної процедури (без згоди Кабінету Міністрів України) передати у приватну власність 10 земельних ділянок особливо цінної землі загальною площею 17,11 га, що завдало 11,6 млн грн збитків державі. Дії підозрюваних кваліфіковано за ч. 5 ст. 191 та ч.1 ст. 366 Кримінального кодексу України.

Для надання видимості законності цій схемі використано легенду про надання землі нібито співробітникам державного підприємства для ведення

особистого селянського господарства. Однак, як встановило слідство, майже всі отримувачі ділянок до ДП не мали ніякого відношення. До того ж, серед власників ділянок виявився близький родич керівника ДП.

2. Начальник департаменту вибухотехнічної служби Нацполіції України (далі – Департаменту НПУ), володіючи інформацією про реальні потреби підрозділів у закупівлі вибухозахисного обладнання, організував разом зі знайомим йому приватним підприємцем восени 2016 року закупівлю такого обладнання та спеціальних костюмів для потреб підрозділу НПУ в Л-нській області. Ними була створена видимість відсутності конкуренції, у зв'язку з чим закупівлю провели за переговорною процедурою. В результаті НПУ сплатила за обладнання 3 млн грн, із яких приватний підприємець перерахував 980 тис. грн нібито за юридичні послуги (які насправді не надавалися) компанії, кінцевим бенефіціаром якої був на той момент чинний посадовець НПУ. Дії кваліфіковано за ч.4 ст. 368, ч.1 ст. 209 КК України, а приватного підприємця – за ч. 3 ст. 369 КК України («Надання неправомірної вигоди»).

3. 18.04.2021 біля магазину «Посад» було затримано прокурора Ж. під час передання йому грошових коштів у сумі 50 000 грн. адвокатом підозрюваного Н. Під час допиту адвокат заявив, що прокурор Ж. вимагав від його клієнта за перекваліфікацію дій на статтю КК, яка передбачає менш суворе покарання, і складання та спрямування до суду клопотання про звільнення підозрюваного Н. від кримінальної відповідальності 50 000 грн. На допиті прокурор Ж. вказав, що його зустріч з адвокатом підозрюваного Н. біля магазину «Посад» не була запланована, та під час зустрічі останній намагався запропонувати йому грошові кошти.

Список додаткової літератури

1. Особливості розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: метод. рек. / [Чернявський С. С. , Вакуленко О.Ф., Толочко О. М. та ін.]. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. 92 с.

2. Пчеліна О.В. Теоретичні основи формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності: монографія. Харків: Вид-во ТОВ «В справі», 2017 524с.

3. Пчеліна О.В. Етапізація процесу розслідування злочинів у сфері службової діяльності. Підприємництво, господарство і право. 2016. Вип. 3. С. 167–170.

4. Пунда О.О. Особливості початкового етапу розслідування кримінальних проваджень за фактами прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. ПРАВО. 2014. Вип. 24. Т. 4. С. 118–122.

5. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика): навч. посіб. / А. В. Савченко К.: Центр учбової літератури, 2016. 168 с.

6. Судова практика в справах про злочини в сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: окремі тенденції, проблеми та перспективи вдосконалення / К. П. Задоя, М. О. Захаренко, К.І. Киливник та ін.; наук. ред. К. П. Задоя. К.: Аграр Медіа Груп, 2014. 136 с.

7. Чернявський С.С. Особливості розслідування одержання прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Вісник кримінального судочинства. 2015. № 1. С. 223–229.

